

УДК 712.01

Макуха О.В., Медончак О.Г., Страшко Е.Г.,
Полтавський національний технічний
університету імені Юрія Кондратюка

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИКИ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЗА РАХУНОК ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ У СТРУКТУРІ МІСТА

Стаття присвячена проблемам застосування ландшафтних об'єктів в структурі міста та формування естетики міського середовища, універсальності комплексів методів формування гармонійного міського середовища за допомогою ландшафтного дизайну та інтегрування його у структуру міста.

Ключові слова: ландшафтний об'єкт, міське середовище, структура, композиційні закономірності, міста, середовище

Виклад основного матеріалу. Гармонійне впорядкування ландшафтних об'єктів у структурі міста – один із важливих напрямків формування естетики нового або реабілітації існуючого міського середовища. Багатогранність та цілісність усієї системи повинна базуватися на естетичних та психологічних особливостях сприйняття людиною, що в свою чергу залежить від багатьох факторів.

Застосування ландшафтною архітектурою природних компонентів формує простір міста, створює візуальний комфорт за рахунок використання композиційних закономірностей формоутворення, кольорового вирішення, загальної виразності кожного об'єкту та його частин, допомагає різним категоріям населення адаптуватися у міському середовищі, подолати психологічний дискомфорт, пов'язаний з відривом від природи. Цьому може сприяти проектування не окремих ландшафтних компонентів, а комплексів – композиційно та функціонально взаємопов'язаних елементів природного та антропогенного середовища. Містобудівна композиційна цілісність досягається саме через гармонізацію взаємозв'язків її просторових елементів. Чим більше вони різноманітні, чим більша динаміка розвитку міста, тим більш інтенсивним та складним є процес. Гармонійне та естетичне середовище є комфортним для людини і створюється з урахуванням як функціональних, так і соціальних, економічних, екологічних та інших факторів впливу.

Естетика та виразність простору у місті підвищується не тільки через взаємозв'язок функціонального та естетичного наповнення, а також через гармонійний композиційний взаємозв'язок ландшафтних компонентів із

забудовою, через пропорціювання, співмасштабність навколишньому середовищу та людині. Вона формується за рахунок функціонального і композиційного переосмислення принципів створення ландшафтних комплексів. Створення композиційних ландшафтних вузлів та осей візуально з'єднує просторові орієнтири та створює так званий об'ємно-просторовий композиційний каркас містобудівного ландшафту [1]. Його структура формується з урахуванням багатьох факторів, які впливають на загальну естетику міста: існуючий рельєф місцевості, транспортна ситуація, інсоляційні та природно-кліматичні умови. Важливою частиною ландшафтної структури міста є такі ландшафтні об'єкти, як лісопарки, дендропарки, парки, сквери, бульвари, алеї та озеленення вулиць разом із прибудинковими просторами. Кожен з об'єктів має свій емоційний, функціональний та біологічний образ, основою композиції якого є вдале використання умов, в яких він створюється: рельєф, наявність водних джерел, знання біологічних та декоративних якостей рослин та інше [2]. При створенні парків важливу роль відіграє наявність водних поверхонь, як природного походження (струмки, річки, ставки, водоспади), так і штучно створених (канали, фонтани, водосховища). Моделювання штучного рельєфу та організація штучних водних споруджень додає виразності. Це значно підвищує цінність ландшафту людиною з точки зору естетики. Віддзеркалювання водою навколишнього середовища створює додаткові ефекти, які підсилюють загальне емоційне сприйняття при використанні під час створення композицій зелених насаджень (формування масивів, галявин, використання домінант та ін.).

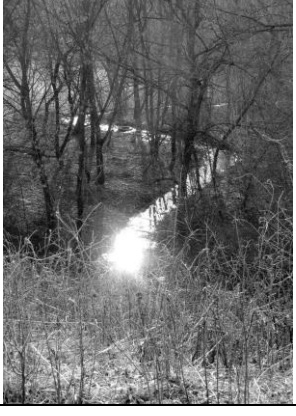

Зелені насадження, окремі елементи та комплекси малих архітектурних форм, що формують ландшафтні об'єкти різних груп (загального користування, обмеженого користування, спеціального призначення) сприймаються найчастіше візуально на рівні людського ока. Важливе значення при цьому має їх грамотний підбір за їх естетичними якостями, врахування архітектонічних особливостей обраної рослинності (з урахуванням їх декоративності під час сезонної зміни кольору рослин, форми крони та розміру). При створенні архітектурно-художнього образу ландшафтних об'єктів у структурі міста значне місце відводиться силуету. Це загальні контури, що сприймаються людиною зі значної відстані при наближенні до об'єкту та підсилюють сприйняття простору. Найчастіше естетичні якості ландшафту сприймаються під час руху людини, тому важлива саме динаміка змін пейзажних картин, їх співрозмірність, використання різноманітних прийомів формування алей, послідовного розташування масивів, замкнутих та відкритих просторів, галявин, які контрастують із масивами. При створенні алей у місті, найчастіше, створювали акценти на її початку або закінченні. Це могла бути пам'ятка архітектури, мала архітектурна форма, група або дерево-солітер на відкритому просторі, забудова, водна поверхня та ін. По мірі

руху створюється система різних по глибині пейзажних видів, що мають певний ритм. Різноманітні форми рослинності ще додають емоційності ритмічною грою світла та тіні. Особливо виразно виглядає всередині забудови вертикальне озеленення, декоративні чагарники, газони та квіткове оформлення. У даний час у композиції міських насаджень переважає вільне пейзажне планування з широким застосуванням групових посадок дерев і чагарників із використанням мальовничих групових посадок багаторічних рослин, цвітіння яких триває з ранньої весни до пізньої осені. Вибір виду оформлення залежить від цілого ряду архітектурно-планувальних умов, найважливіші з яких: ракурси, під час руху (статичне чи динамічне сприйняття людиною). Важливим є й пропорційна відповідність або масштабність усіх елементів ландшафтної композиції, як на рівні цілого, так й на рівні деталей та фактур. Єдність художньої частини композиції повинна бути як у цілому, так й у її частинах та деталях. Їй підпорядковується багатоплановість об'ємно-просторових рішень, єдність пропорцій, масштабів колористичне вирішення та інше. Гармонійне поєднання елементів, форм та простору як за принципом тотожності, так і базуючись на контрасті, діє на підсвідомість та сприяє розвитку смаку та культури суспільства в цілому та зокрема у кожної людини, що перебуває у міському середовищі [3].

Висновки. Універсальність комплексів методів формування гармонійного міського середовища за допомогою ландшафтного дизайну та інтегрування його у структуру міста складається з декількох основних аспектів. До них можна віднести принципи екологічної стійкості, естетичного вдосконалювання, багатоплановість, трансформування відкритого та замкненого просторів, багаторівневість вертикальних структур міста, комплексність, цілісність сприйняття середовища з різних ракурсів та ін. Все це, а також врахування потреб різних соціально-демографічних груп населення, у тому числі емоційно-психологічних, пов'язаних із особливостями сприйняття людиною візуальної інформації при проектуванні ландшафтних комплексів та об'єктів, а також їх інтеграція у структуру міста, є основою формування естетики міського середовища.

Рекреаційні зони

		
Взаємодія з архітектурою		
		
Парки та сквери		
		
Відображення	Силуети	Тіні
		
Використання водних поверхонь		

Таблиця 1. Ландшафтні об'єкти в структурі міста

Література

1. Вергунов А.П. Архитектурно-ландшафтная организация крупного города / А.П. Вергунов. – Ленинград, 1982. – 134 с.
2. Залеская Л.С. Ландшафтная архитектура / Залеская Л. С., Микулина Е. М. – М. : Стройиздат, 1979. – 235 с.
3. Родичкин И.Д. Ландшафтная архитектура / И.Д. Родичкин. – К. : Будівельник, 1990. – 336 с.
4. Сычева А.В. Ландшафтная архитектура / А.В. Сычева. – Минск: ООО «Парадокс», 2002. – 88 с.

Аннотация

Эта статья посвящена проблемам применения ландшафтных объектов в структуре города и формированию эстетики городской среды, универсальности комплексов методов формирования гармоничной городской среды с помощью ландшафтного дизайна и интеграции его в структуру города.

Ключевые слова: ландшафтный объект, городская среда, структура, композиционные закономерности, город, среда

Abstract

This article is devoted to problems of application objects in the landscape structure of the city and the formation of aesthetics of the urban environment, universality complex methods of forming a harmonious urban environment through landscaping and integrating it into the structure of the city.

Keywords: landscaping object, urban environment, structure, composition patterns, city, environment